

Сергій ТРОЯН

ГРАНІ ВІЙНИ

МЕРЕЖЕВИЙ ЩОДЕННИК ІСТОРИКА

Київ
Ніка-Центр
2023

**НЕ ДОПУСКАЙ ТАКОЇ МИСЛІ,
ЩО БОГ ПОКАЖЕ НАМ НЕЛАСКУ.
ЖИТТЯ ЛЮДСЬКОГО СТРОКИ СТИСЛІ.
НЕМАЄ ЧАСУ НА ПОРАЗКУ.**

ЛІНА КОСТЕНКО

ПЕРЕДМОВА

Як починається війна? Оголошенням по радіо. Голосом Левітана. Вибухами. Сльозами. Піснею “Вставай, страна огромная”. Військовим маршем. Жінками, що біжать вслід за своїми солдатами... Але це в кіно. Це колись...

Моя війна почалась з передчуття війни. З попереджень західних спецслужб. З від'їзду з Києва дипломатичних посольств. Із прогнозів екстрасенсів. З учбових тривог на роботі. З жахливих чисел: 16 лютого... потім 22 лютого... Неприємне відчуття наближення війни обговорювалось, напружувало, але ми знали, що цього бути просто не може. На той час ми вже пережили й тремтливие очікування кінця світу на зламі тисячоліть, і магічний календар майя, і ще багато різних апокаліпсичних передбачень, що не збулись. Тому розуміли, що немає сенсу запасатись сірниками і свічками, і жартували над своїми страхами. Ми дивились розважальні шоу, вболівали за своїх улюбленців на відборі “Євробачення”, натякали мужчинам про те, що хотілося б отримати на 8 березня, вірили заспокійливим промовама президента і чекали, чекали весни...

А потім був останній мирний день, 23 лютого, середа. Він не запам'ятався, тому що був самим звичайним, як і будь-який робочий день середини тижня. І було багато планів на завтра, на вихідні, на літо... Але все зміниться на світанку.

Телефонний дзвінок. З-за кордону. На годиннику 4.30. Хороші вісті в цей час не надходять: “Війна! Путін виступає і оголошує Україні війну!” Не кладу слухавку, бездумно лізу в Інтернет, шукаю підтвердження. Не помилка... Мовчу. Навіть страху нема. Є лише розгубленість. Бо цього просто не може бути. Вдягаюсь. Щось треба робити, треба якось діяти. У мене ж на сьогодні багато справ. Бездумно тиняюсь по кімнаті. Проте далі починається

жахливий сон. Відміняється робота. Підривають один за одним наші аеропорти. Йде наступ по всіх кордонах від Білорусі аж до півдня. Горять нафтосховища і телевежі. Вибухи по містах і селах. Знищені мости. Транспортні колапси. Бомбосховища. Вираховуємо, де може бути найближче укриття, і набиваємось туди. Стоїмо, як цибульки у горщику, — тихо, щільненько, плече до плеча. Мені пощастило — я змогла спертись об стіну. Тоненький голос поблизу: “А де тут туалет?” Туалету нема. Хіба ж наші підвали чекали такого? Комусь захотілось пити. Розумію, що надалі треба з собою брати воду. Нарешті відбій. Почула фразу: “Балістична ракета. Пролетіла над нами далі”. Що це таке?! Може час прокинутись?!

Йдемо додому. Ліфти відключені. Збираю тривожну валізку: документи, теплий одяг, вода, печиво, ліки, дезінфектори і бинти. Сирени звучать часто. Важко звикнути, що вони вже не учбові... Інколи не встигаю дійти до квартири, як треба знову спускатись в укриття. Місто швидко організувало нові сховища. Там вже є стільці. Тепер комфортніше! До валізки додалась дорожня подушечка і маленький плед. Запровадили світломаскування. Не помічала раніше, які чорні лютневі ночі. Поволі теліпаєш до укриття, щоб не влетіти в холодну калюжу. Навпомацки хапаюєш до таких самих утікачів. Гуде сирена. Тривожно бомкають церковні дзвони. Десь лунають постріли... Вдома спиш, не роздягаючись. У сховищі дрімаєш, сидячі на стільці, схиливши голову на рятувну надувну подушечку. Та й який там сон? Прислухаєшся до кожного руху, до кожного звуку. Є й маленький плюс — познайомились з сусідами. Допомогаємо один одному. Дізнаємось про них більше. Другуємось їхньою набридливістю. І нам допомагають, і ми теж когось сердимо. Ми ж не ангели.

Ну а потім... потім сталась паніка...Всі почали кудись виїжджати. До батьків. До дітей. У село. В інше місто. На захід. За кордон.

І я. Я теж буду тікати. Я боюсь! Я поїду туди, де не літають ракети, де не падають авіабомби. Зменшую тривожну валізку взагалі

до мінімуму: запасна білизна, телефон, повербанк, документи, банківська картка і найцінніше — ноутбук. З одягу — лише те, що на собі. Ось і все. Все минуле життя вміщується в цій невеликій дорожній сумці. Поливаю вазони. От їх залишати найважче. Вони живі. Вони ж поволі без мене загинуть. Гірко... Відключаю воду, газ, світло. Присідаю на хвилинку. Озираюсь. Чи повернусь ще колись сюди? Раптом підхоплююсь. Беру образ Пречистої Діви. Повертаю його на північ — туди, звідки летить смерть. Запалюю Стрітенську свічку і молюсь, молюсь, молюсь: “Пресвята Богородице, заступися за нас!”

А потім була дорога. Та сама дорога, якою їздила десятки й десятки разів. Знайома до кожного повороту, до кожного перехрестя. Вона зараз інша: незнана, чужа, відштовхуюча... Може, хоч це непроханих прибульців сплутає? Тут тепер немає жодної вивіски, відмітини, знаку. Вимкнуті світлофори. Втім, вони й не потрібні. Зустрічних авто немає. Всі їдуть в одному напрямку. І швидкість можна набирати, яку заманеться, ніхто не штрафує. Проте машини їдуть поволі. Кермують в основному жінки. На кожній третій скотчем прикріплений листок із щемливим написом: “Дети”. Ми ще не знаємо, що тих нелюдів, мовою яких зроблений цей напис, ці слова не бентежать, ці оченята, що визирають із задніх сидінь, не стримають від автоматних черг. Нас поки більше лякають мішки з піском на кожному роздоріжжі і суворі люди під новим словом “тероборона”. Повторюю раз за разом: “Усі Святі, молять Бога о нас!”

І ось нарешті львівський вокзал. Відремонтований перед військовою він ще так недавно зачаровував мене своєю двірцевою площею і величною красою! Його зараз теж не впізнати. Над ним нависла тривога і гнітючі передчуття безвиході. Дзвінкий літній гамір гостей, що повсякчас прибувають, автобусів, машин і трамваїв змінився на тяжкий гул сіро-чорного натовпу, що намагається виїхати. Захриплі волонтери ледь тримаються на ногах, намагаючись якось скеровувати цей хаос. Всі ці десятки тисяч людей

хочуть одного — врятуватись, а значить, влізти у потяг. Година тягнеться за годинною. Чергові витягують із колійки чоловіків. Ті наспіх цілують дружин та малечу: “Ну все, далі сама. Будь обережна. Дай знати, як доберешся”. Штовханина, сварки і підтримки. Ліки і вода. Нерви і безсилість. Мокрі ноги і спітнілі обличчя. Свою єдину цінність — сумку з документами — притискаю до грудей, щоб не випустити з рук, бо ж натовп розтопче і вже не знайду. Нарешті доходимо до перону, і вже прикордонниця забирає мій паспорт, штампує його, і я у вагоні!

Чи можна вже видихнути? Люди сидять, зіщулившись, на твердих лавках, на валізах, на підлозі, у тамбурі. Скільки нас тут? Порахувати важко. Не до того. У втомленій душі відчай. Я залишаю свою країну. Я зраджую її у той час, як вона у біді. Я підло кидаю друзів і рідних, що не можуть виїхати. Пишу есемески. Прощаюсь і прошу вибачень. Мені холодно бажають щасливої дороги...

Потяг рушив. За вікном прослизнула моя Україна і все моє життя... Попереду — 70 кілометрів до кордону. Ми будемо їхати їх 14 годин. І в цьому вагоні буде все: комусь душно, комусь холодно, комусь шумно, комусь тісно, когось сердять чужі діти, а комусь заважають чужі речі. Відштовхують коробки, штурхають стареньких, зриваються на домашніх тваринках. Хтось зойкає. Хтось плаче. Хтось страшенно матюкається. Що ж поробиш, ми не ангели, ми біженці. У важкому повітрі висить напруга, небезпечна, мов у електрошитку. Дістаю вервечку. Заплюшую очі: “Господи, помилуй, Господи, помилуй, Господи помилуй...” Так, ми не ангели. Але хіба за це вбивають? Ми ж такі самі люди, як і ви, наші страшні східні сусіди! Ми розуміли вашу мову. У нас були такі самі імена і схожі прізвища. Ми сміялись над лише нам з вами зрозумілими жартами. Ми мали спільні свята. Ми ходили в одні і ті ж храми. Чому ж ви прийшли і все зруйнували? За що ви вбиваєте нас? “Боже, будь милостивий до нас, грішних!”. Молитва переходить у спогади. Моє місто. І рідне село. Дідова хата.

Бабусині пироги. Мамині вишиванки. Татові інструменти. Садок. Город. Могили рідних. Докори собі, що так мало робила для тих, кого любила. “Господи, прости!”...

Потяг спинився. Ми приїхали. Рятівний вокзал Перемишля. Важко виходити — ноги затерпли, руки задерев’яніли, болять очі, дзвенять нерви, сумка біля грудей... Як же ще зуміти вистрибнути з вагону? Але цього й не треба! Мене підхоплюють зі сходинок, допомагають нести сумку, посміхаються і вказують дорогу: “Туди, пані, вам туди!” І я йду за натовпом. А обабіч стоять волонтери й простягають пакуночки з легким перекусом. І я подивовано згадую, що їла ще вдома, і беру цю найсмачнішу канапку з чаєм. Озираюсь. Люди з поїзду йдуть нескінченним потоком. А по обидві сторони цієї стежки життя дбайливі поляки турботливо розклали для нас теплий одяг і взуття, дитячі коляски та інвалідні візочки, іграшки для хлопчиків та дівчат, переноски для домашніх улюбленців, памперси для немовлят, предмети гігієни, коробки з ліками. І дивлячись на цю безкорисливість, я не стрималась. Я заплакала. Вперше від початку війни. Сльози лились самі собою, я лише гасила ридання у горлі, щоб не завити вголос. Доброта мене вразила сильніше, ніж вселенське зло. Безкоштовний проїзд, безкоштовне житло, безкоштовне харчування, безкоштовні сім-картки і телефонні розмови, безкоштовні туалети. І наші прапори повсюди. І мости, і будинки, що підсвічуються жовто-блакитно. І ті посмішки, і ті руки, що виймали нас усіх з потягу...

О, Польше! Ти зробила для України більше, ніж ми самі робимо одне для одних. Ти захистила нас у найважчу хвилину. Тобі теж було від цього нелегко. Ми буваємо нестримні, нахабні, нечемні. Бо ми не ангели. Ми самі звичайні люди. І ви — люди! І ваша людяність завжди залишиться в наших серцях. Ми ніколи не забудемо це. Ми переможемо ворога. Бо ми не одні. У нас є ви. І з нами ваші молитви. А значить — і Бог.

(Автор передмови — Людмила Троян)

ЛЮТИЙ 2022

28 лютого 2022 року

ДОРОГІ ДРУЗИ!

Запеклими боями із знавіснілим рашистським ворогом завершився четвертий день війни для моєї рідної України-Русі. Запам'ятайте його. Пізніше про нього буде написано дуже багато.

По-перше, що головне, цей день 27 лютого 2022 року, незалежно ні від чого, є днем НАШОЇ ПЕРЕМОГИ у російсько-українській війні, яка була розв'язана Росією у лютому 2014 року.

По-друге, як додаткове пояснення першої тези, путінська Росія фактично капітулювала рішенням перевести в режим бойового чергування стратегічні сили так званої ядерної тріади (балістичні ракети наземного базування, підводні човни з балістичними ракетами, стратегічні бомбардувальники з ядерними боезарядами). Це практично останній смертоносний для всього світу “козир” російської тоталітарної державної машини.

По-третє, Росія війною проти України і всіма своїми діями в цій війні ще раз, і цього разу “до основания”, остаточно сплюндрувала і розтоптала міжнародно-правові основи співжиття в сучасному світі, погрожуючи “ядерним кийком” як глобальному співтовариству, так і Україні — без'ядерній державі, яка добровільно ліквідувала свій (третій у світі на той час) ядерний потенціал під гарантії дотримання українського суверенітету і територіальної цілісності від п'ятірки держав “ядерного клубу”, зокрема і Російської Федерації.

По-четверте, після остаточної нашої Перемоги має обов'язково відбутися Міжнародний трибунал, на якому судитимуть російських політичних і воєнних злочинців за безпричинні, не-

вмотивовані, брутальні злодіяння, заподіяні не лише Україні, а й усій світовій спільноті.

По-н'яте, Російська Федерація повинна повернути всі окуповані з 2014 року українські території і сплатити Україні у формі контрибуції відповідну суму за завдані за цей час збитки. Причому після віроломного удару по Україні, після розв'язання гарячої фази широкомасштабної та різноаспектної війни проти нашої держави, українського суспільства і кожного громадянина-українця, Росія повинна не лише капітулювати, а й сплатити саме контрибуцію.

По-шосте, поряд із Росією обов'язково повинна відповісти за злочини її союзниці — Білорусь. Саме ця держава — засновниця ООН перетворилася на посібника російського агресора у війні проти України.

По-сьоме, після війни має бути відновлено міжнародно-правове регулювання у рамках усієї сучасної системи міжнародних відносин, яке б обов'язково включило як мінімум реорганізацію ООН. На наш погляд, для вирішення цих й інших нагальних завдань у сфері сучасної світової політики потрібен Великий Міжнародний Конгрес, подібний до Віденського конгресу 1814–1815 рр.

По-восьме, по війні наша держава-переможниця має трохи увиразнити свою назву і після конституційної новелізації постати перед світом як УКРАЇНА-РУСЬ.

Прийде час і ці й інші тези будуть розгорнені, доповнені, поглиблені.

Але це буде після війни, після нашої Перемоги над страшним і небезпечним злом.

Хай запорукою нашої Перемоги стануть незламність духу і звитяга українського Народу, героїзм його Захисників і віра, правда, воля, гідність кожного Українця.

Нехай Богородиця покриває всіх нас чесним своїм омофором!

В час тривоги, коли страх підступа, мов змія,
Я благаю, дивлячись вгору,
Богородице Діво, твердине моя,
Ти покрий нас від всякого зла
Чесним своїм омофором.

Щоби промінь надії ніколи не згас,
Допоможе вона без докору,
Бо я прошу її, моли Бога о нас
І покрий нас від всякого зла
Чесним своїм омофором.

І сховається сум, і зрадіє душа,
Відійдуть і тривоги, і горе,
Бо любов ця свята наші душі спаса
І покриє від всякого зла
Чесним своїм омофором.

(Автор вірша — Людмила Троян)

Нехай Покров
Пресвятої Богородиці
оберігає український народ!

БЕРЕЗЕНЬ 2022

01 березня 2022 року

ПРИТЧА

Одного разу чоловік допоміг багатієві вибратися з халепи.

— Преси, що хочеш, і я виконаю твоє бажання.

Чоловік попросив землі, щоб отримати можливість самостійно вести своє господарство і почуватися впевнено.

— Добре, — сказав багатій, — я дам тобі стільки землі, скільки ти пройдеши від сходу до заходу сонця. Але є одна умова: на час заходу сонця ти маєш бути в тій точці, звідки розпочав свій шлях.

Чоловік радісно погодився і наступного дня розпочав свій шлях. Він був упевнений у своїх силах, йшов розміреною ходою, роздивляючись землі, які незабаром належатимуть йому. Але тут він подивився на сонце, яке піднімалося все вище, і жадібність напала на нього. Він побіг, бо хотілося і отой зелений луг, і оте дзеркальне озеро, і оту затишну діброву... А сонце неухильно продовжувало свій шлях небесним куполом. Чоловік біг все швидше, сил залишалося все менше, а жага прирощення кількості землі все гнала і гнала його далі. З останнім променем світила він встиг повернутися на місце, звідки розпочав свій шлях. Але всі сили покинули його. Він впав, зробив останній подих і вмер.

Чоловік той через свою жадібність отримав рівно стільки землі, скільки йому було виділено після завершення земного життя.

Російська ядерна гідра у своїй потузі гіпернадмірного просторового розширення остаточно перетворилася на брутального і віроломного міжнародного терориста і, вірю, доля її чекає неза-

видна. Український державний простір завдяки мужності українських Захисників, незламності Українського Народу, допомозі європейської і світової спільноти остаточно зупинить рашистського монстра і його білоруського поплічника.

Слава Україні!

Героям Слава!

02 березня 2022 року

Рівненщина почала випікати актуальне печиво. Напис виконано не лише патріотично, а й згідно з рекомендаціями філологів — чітко вказує москалям напрям руху.

Слава Україні!

Героям Слава!

Безмежна вдячність Захисникам України!

03 березня 2022 року

Сердечно дякуємо Польщі та польському народу за допомогу!!!

Слава Україні! Niech żyje Polska!

**Ukraino, nie zostawimy Cię w
potrzebie!**

31 217 459 zł

03 березня 2022 року

ПИСЬМО К ГРАЖДАНАМ РОССИИ

Никогда не думал, что я — украинец, которого воспитывали прабабушка-русская и прабабушка-украинка, буду писать такое обращение к гражданам когда-то великой страны. Надо было написать его ещё в феврале 2014 года, когда “зелёные человечки” пришли в Крым и Россия, в нарушение всех договоров и международных обязательств, аннексировали эту часть Украины.

Вы знаете, что 24 февраля 2022 года ваша страна развязала вероломную, подлую и ничем не обоснованную войну против Украины?!! Вы знаете, что Россия сейчас закидывает бомбами и ракетами, в том числе баллистическими, Украину?!! Горят Киев, Харьков, Чернигов, Мариуполь и ещё множество украинских городов и сёл. Такого не было со времен нацистской оккупации. Ваши рашистские бомбы, ракеты, снаряды падают на нашу землю, на головы гражданского населения. У вас, рабов и попустителей рашистской пропагандистской машины, не осталось ничего святого. Украинцев, только за то, что они живут здесь на своей земле, убивают русские солдаты, которых родили и воспитали вы — русские матери и отцы. Убивают градами, бомбами, из автоматов, закидывают гранатами и даже переезжают танками украинские автомобили. Лишились крова и жизни тысячи гражданских лиц, в том числе среди убитых — десятки, сотни женщин и детей. Под ракетный удар попал Бабий Яр — символ памяти о трагедии Холокоста.

Наша ненависть и ярость к вам — захватчикам, террористам, убийцам, которые пришли на нашу украинскую землю — не знает границ, она благородная и священная. Мы защищаем свои Дома, свои Семьи, свою Свободу, своё Достоинство, своё Право Выбора, свою Землю, свою Украину. А зачем пришли на украинскую землю вы — мелкие и малодушные в своей злобе ко всем благам цивилизации мрази, только и умеющие всё разрушать там, где только не появится ваша рашистская оголтелая орда?!!

Вы знаете, что за неделю вероломной войны против Украины ваш рашистан потерял как минимум девять тысяч убитыми. Умножьте на 2,5 и это будет примерное количество раненых и покалеченных. Это только официально подтверждённые украинской стороной на утро сегодняшнего дня жертвы русских оккупантов. А ещё есть пропавшие без вести, сторевшие в сотнях уничтоженных русских танках, утонувшие в Чёрном море во время попыток высадки десанта на Одессу. Ваши пацаны-срочники сами сдаются

в плен, чтобы выжить. А ваши ублюдки при власти на сегодня признали 498 погибших. Вы знаете об этом, русские матери и отцы, о том, что ваши дети — просто пушечное мясо для ваших предводителей-преступников?!! Русские матери и отцы, спросите у своей власти, где ваши сыновья, почему пришли с оружием и что они делают в чужой земле.

Это вы за десятки лет вместо достоинства, свободы, демократии, уважения к другим народам и их жизненному выбору взлелеяли путлеровскую клику, которая угрожает всему миру ядерным оружием. Ваша страна превратилась в ядерного террориста-убийцу. Вы добились того, что весь цивилизованный мир оградился от России (и Беларуси также) новым “железным занавесом”. Вам за этой стеной, нет — не жить — существовать. Но вы ещё имеете шанс не допустить страшной трагедии, которая нависла над вашей страной. Остановите свой бесчеловечный путлеровский режим, который грозитя всё вместе с вами превратить в ядерный пепел.

Вы уже проиграли вероломно и подло развязанную вами же войну против Украины. Украина и её народ при помощи всех демократических стран и сообществ Европы и мира победили, когда ваш “неприкасаемый” отдал приказ о приведении в повышенную готовность ядерной триады — стратегических ядерных сил. Вы пошли не только против Украины — у нас нет ядерного оружия с 1994 года — но и против всего мира. Вы хоть понимаете, что 26 февраля 2014 года ваше государство введением российских войск на территорию Украины фактически развязало гибридную Третью мировую войну, а 24 февраля 2024 года нападением на Украину в форме открытой и явной агрессии может превратить её в широкомасштабную Третью мировую войну?!!

Но все войны — даже мировые — заканчиваются. Мы отстроим всё, что вы уничтожили в своей непонятной лютой злобе ко всему украинскому. Мы построим ещё лучшие здания, дороги, проспекты. Вот только никто не вернёт тех, кто уже никогда

не придёт с этой войны... Слышите, русские матери и отцы, это касается и ваших военных потерь. Только огромная разница, непроходимая пропасть в том, что наши граждане защищали свою Украину, её землю, её народ, её право на свободный демократический выбор. Они — наши Украинские Герои, спасающие Украину, Европу, Мир от рашистской заразы. А ваши — оккупанты и враги, с кровавым мечом пришедшие в наш свободный край. Нет вам прощения вместе с жалкой кликой ваших правителей, которые вместо обустройства и развития превратили огромную свою страну в государство-агрессора, а жителей этой страны — в оккупантов и убийц.

Вы не только, теперь уже навсегда, не братья, не сёстры, не друзья, вы все —

**РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ,
КОТОРЫЙ ИДИ НА ...УЙ!**

СЛАВА УКРАИНЕ!

СЛАВА ЗАЩИТНИКАМ УКРАИНЫ!

СЛАВА НАРОДУ УКРАИНЫ!

СЛАВА НАШИМ СОЮЗНИКАМ! МЫ ПОБЕДИМ!

04 березня 2022 року

Щойно — 02.12 — інформація від Енергоатому: ворог веде вогонь по ЗАЕС, снаряд влучив у перший енергоблок... Пожежників не допускають до гасіння, розстрілюють... Ядерний шантаж і примус припинити чинити опір не лише для України, а й для всього цивілізованого світу. Світ на грані переходу широкомасштабної конвенційної Третьої світової в ядерну війну... Це безумство треба негайно зупинити, і це вже проблема не лише України...

ЛЕЛЕКИ ЯК ЖИВИЙ І ВІЧНИЙ СИМВОЛ УКРАЇНИ

Лелека здавна є символом миру, достатку, щастя, добра, материнства, всього світлого і життєдайного; він символізує любов до батька й матері, що благословили на цей світ. Лелека завжди виступав символом продовження роду, сімейного добробуту і любові до рідного краю. Птах, що приносить на своїх крилах весну, став живим символом нашої країни. Село і обійстя, у якому селились лелеки, вважалося захищеним від напастей і ворогів.

Святий обов'язок лелек — знищувати різних шкідників, про що розповідає одна з давніх притч-легенд.

Якось Бог побачив, що розвелось занадто багато змій, жаб, черв'яків й інших плазунів, які завдають багато шкоди, і вирішив їх позбутися. Зібрав Бог тих плазунів у великий мішок і доручив одному чоловікові викинути його в море. Водночас застеріг, що ні в якому разі не можна розв'язувати лантух. Чоловік ослухався і вирішив з цікавості подивитися, що в мішку. Він і оком мигнути не встиг, як плазуни розповзлися в різні боки. Бог розгнівався на чоловіка за непослух і перетворив його на лелеку. Дзьоб і ноги лелеки почервоніли від сорому, а голова похилилася. Так відтоді й ходить лелека болотами та степами, вишукуючи гадюк і жаб в надії зібрати всіх випущених ним плазунів.

Лелеки, лелеки, у нас в Україні — весна, вертайте до рідного краю. Лелеки, лелеки, у нас в Україні — війна... Приносьте на своїх крилах Перемогу над підступним ворогом-окупантом.

Лелеки в дорозі,
Під крилами — море...
Чи знаєте, рідні,
Яке у нас горе?